

Sjunger. Elsa Utas tycker om att sjunga och kan dessutom både visor och psalmer på **gammalsvenska**.

Besök från Ukraina. Elsa Jutas, Maria Malmas och Alexander Kvitka som är på besök i Främmestad sjöng på friluftsgudstjänsten på Tallbacken. I bakgrunden står prästen Bengt Axelsson.

Prästen. Alexander Kvitka är präst i den ukrainsk-ortodoxa men förtjänar det mesta av sitt levebröd på att odla grönsaker på sin mark.

Svenskbybor från Ukraina på Essungabesök

Av **LARS GRANQVIST**
0512-507 80

FRÄMMESTAD: Att jämföra Zmejevka och Essunga är som är jämföra natt och dag.

Det säger de fyra svenskbyborna som nu är på besök i trakten.

- Hemma är det bara öppet landskap men här finns skog och träd, säger Maria Malmas.

Kontakterna med Sverige har bestått i brev och telefonsamtal men nu har fyra av dem som bor i Ukrainska Zmejevka fått möjlighet att gästa Sverige under några veckor. För närvarande bor de hemma hos Tage och Lena Brolin i Främmestad, men Stockholm, Malmö, Göteborg och Trollhättan står också med i deras reseprogram. Dessutom ska de delta när Svenskbyföreningen firar Hemkomstens dag i Roma på Gotland den första augusti.

Bara stäpp

- Vi är glada över att få se så mycket och träffa släktingar som vi bara pratat med per brev tidigare, säger Elsa Utas.

Runt Zmejevka finns inga träd och inga skogar. Bara den ukrainska stäppen som breder ut sig mil efter mil. Därför uppskattar de fyra från byn den svenska naturen.

- Hemma har vi bara solen som bränner het, konstaterar Maria.

Maria Malmas och Elsa Utas är 67 respektive 73 år och har därmed pension från staten. Den är inte hög men de klarar att leva på den.

- Maten vi äter odlar vi själva i stor utsträckning, berättar Elsa.

Det handlar då om grönsaker och potatis som man sedan

konserverar för att den ska räcka även under vintern.

Med på resan är också Alexander Kvitka och Natalja Zabluda. Alexander är präst i byns kyrka vilken tillhör den ukrainsk-ortodoxa kyrkan och ligger i Kievs patriarkat. Denna uppgift har han haft sedan 15 år tillbaka.

- Sammanlagt har jag varit präst i 24 år, berättar han.

Prästutbildningen fick han i Odessa ungefär 30 mil väster om Zmejevka och han trivs mycket bra med sitt uppdrag.

- Någon lön att tala om har jag inte utan jag får ägna mig en hel del åt jordbruk också, säger han.

Betala själv

Inte heller kyrkan har speciellt mycket pengar eftersom staten inte ger några bidrag till den verksamheten, det man klarar församlingens arbete med är bidrag från dem som tycker att arbetet är angeläget.

- Ett speciellt tack vill jag säga till alla turister som kommer och lämnar en gåva, säger Alexander.

Att få folk att komma till gudstjänsterna tycks vara lika svårt i Zmejevka som i Essunga. Det är vid de stora högtiderna som upp emot 200 personer kan delta.

- I vanliga gudstjänster deltar mellan 30 och 40 personer, säger han.

I byn finns också ett sjukhus med tillhörande ålderdomshem. Där är Natalja Zabluda direktor och ansvarar därmed för båda enheterna på var sin halvtid.

- Det är oerhört mycket jobb och tiden räcker inte alltid till, konstaterar hon.

Hennes man är också läkare och tillsammans betjänar de Zmejevkas omkring 2000 invånare.

- Hjärtproblem är vanligast

Lumligt. Hemma i trädgården hos Tage och Lena Brolin trivs Alexander Kvitka, Elsa Utas, Maria Malmas och Natalja Zabluda mycket gott. Hemma är det inte så mycket träd och växtlighet i omgivningarna.
Bild: LARS GRANQVIST

bland patienterna men också hypertoni och strokes, förklarar Natalja.

Att det är så mycket att göra förklarar hon med att de unga flyttar från byn till de större städerna. De äldre blir därför kvar i sina hemtrakter. Några mediciner kan hon inte dela ut utan det får den som behöver köpa på egen hand.

Släktbesök

- Vi har ingen budget eftersom det inte finns några pengar, konstaterar Natalja.

SIDA ger ett visst ekonomiskt stöd åt verksamheten men i övrigt får man klara sig på egen hand. Genom detta har man kunnat få sängkläder, kläder och annat för att det hela ska fungera.

- Vi är oerhört tacksamma för all hjälp vi fått från Sverige, säger hon.

Från Dagö flyttade de svenska bönderna till Ukraina 1782. Då hade de utlovats guld och gröna skogar i det som skulle bli deras nya hemby. Men av löftet blev det inte något.

Istället fick de bo i jordkuler innan de hade byggt sina hus och samtidigt som de tvingades odla upp marken. 1927 hade de flesta fått nog av nöd och lidande och författade en skrivelse till Sverige om att få komma hem. Två år senare reste många av dem med båt till Sverige.

Men i Sverige skulle det snart bli svåra tider och detta ledde till propaganda att de

borde flytta tillbaka till svenskbyn i Ukraina. I Ryssland hade då Stalin tagit över makten och i det land de kom till var klimatet mycket hårdare än det de lämnat. Dock reste inte alla tillbaka men väl 240 av de 885 som kom till Sverige gjorde det.

Detta innebär att de flesta av dem som flyttade tillbaka också har släktingar i Sverige. Sedan sovjetregimens fall har det blivit lättare att återknyta kontakterna. Därför kommer Maria Malmas och Elsa Utas att träffa släktingar när de nu är i Sverige.

- Det är fantastiskt att få möta dem som man aldrig har sett men som är av samma kött och blod, säger både Maria och Elsa.